

תקון עשרים ושישה

סוד מצוות עשה ומצוות לא תעשה

ולכל היד החזקה אליו רמ"ח מצוות עשה, בהו תנו עז לאלהים (תהלים סח, לה). [לאלהים] - וזו השכינה. ועז - זה צדיק. שעליו [נאמר]: מגדל עז שם יהוה [בו ירוץ צדיק ונשגב] (משלי יח, י). אימתי הוא מגדל עז? אלא בשעה שבו ירוץ צדיק! אז המגדל שהוא נשגב. ועוד, על ידי רמ"ח מצוות עשה [יתקיים הפסוק]: ונתתי מטר ארצכם בעתו (דברים יא, יד).

ולכל המורא הגדול - אלו מצוות לא תעשה, שנאמר בהן: כי מכבדי אכבד (שמואל א ב, ל) - זה כבוד במצוות עשה. ובזי יקלו - במצוות לא תעשה. ומצוות עשה, לא נענשים עליהן אלא בשעת הפעם¹. אבל במצוות לא תעשה, מי שעבר עליהן נאמר עליו: כי דבר יהוה בזה ואת מצותו הפר (במדבר

ולכל היד החזקה אליו רמ"ח מצוות עשה, בהו תנו עז לאלהים (תהלים סח, לה), דא שכינתא. ועז דא צדיק. בה מגדל עז שם ה' (משלי יח, י). אימתי איהו מגדל עז? אלא בשעתא דבו ירוץ צדיק. כדין ונשגב ההוא מגדל. ועוד, רמ"ח מצוות עשה בהו ונתתי מטר ארצכם בעתו (דברים יא, יד).

ולכל המורא הגדול אליו מצוות לא תעשה, דא תמר בהו: (שמואל א ב, ל) כי מכבדי אכבד דא כבוד במצוות עשה. ובזי יקלו - במצוות לא תעשה. ומצוות עשה לא ענשין עליהו אלא בשעתא דרתחא. אבל מצוות לא תעשה מאן דעבר עליהו אתמר בה: כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר (במדבר טו, לא) דא

1. עיין זהר בראשית לז, ע"ב; שם לך לך צו ע"ב; שם ויגש רט, ע"ב: "מאן נשגב אלא ההוא מגדל נשגב בגין דביה ירוץ צדיק". דעת תבונות עמ' מא; עי' אדיר במרום עמ' שא - שב; ת' קעה: "ה' עוז לעמו יתן, וזה צדיק חי עולמים"; שם ת' דר.

2. עי' מנחות מא, ע"א.

טו, לא), [מְצוֹתוֹ] – זוֹ הַשְׂכִּינָה,³ עַל
דֶּרֶךְ [שְׁפָתוֹב]: הִפְרוּ תוֹרַתְךָ (תְּהִלִּים
קט, קכו), בְּגִלְל הַסֵּטְרָא אַחֲרָא שְׁנֵאֲחֻזָּת
בָּהּ. הֲרִי מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, הֵן מְשֻׁמְרוֹת
לְשִׁכְנָה. וּמִי שֶׁעוֹבֵר עָלֶיהֶן נֶאֱמָר בּוֹ:
וּפְרִץ גֶּדֶר יִשְׁכְּנוּ נָחָשׁ (קֹהֶלֶת י, ח).
לְפִיכָךְ: [וּבִזְיוֹ] יִקְלוּ, מִצַּד שֶׁל אוֹתוֹ
מָמָא, שְׁפָתוֹב [לְגִבְיוֹ]: עוֹנוֹתָיו
[בְּעֶצְמָם] יִלְבְּדֻנוּ אֶת הָרָשָׁע וְגו' (מְשָׁלִי
ה, כב). אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל צְדִיקִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

שְׂכִינָתָא, כְּגוֹן הִפְרוּ תוֹרַתְךָ (תְּהִלִּים קיט,
קכו) בְּגִין סֵטְרָא אַחֲרָא דְּאַתְאַחֲדַת בָּהּ.
דְּמְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה אֲנֹנִן מְשֻׁמְרוֹת
לְשִׁכְנָתָא וּמֵאֵן דְּעֵבֵר עָלֶיהוּ אֲתָמֵר בָּהּ:
וּפְרִץ גֶּדֶר יִשְׁכְּנוּ נָחָשׁ (קֹהֶלֶת י, ח). בְּגִין
כְּךָ יִקְלוּ, מִסֵּטְרָא דִּיהִיּוּא מְסֻאָבָא,
דְּכְתִיב עוֹנוֹתָיו יִלְבְּדֻנוּ אֶת הָרָשָׁע וְכו' (מְשָׁלִי
ה, כב). זְכָאָה חוֹלְקָהוֹן דְּצְדִיקָא
בְּעֻלְמָא דִּין וְעֻלְמָא דְּאַתִּי.

3. עי' ת"ז תי' כא, ס, ע"א; תי' לט, עט, ע"ב: "ומאן מצווה ועושה על המצווה, דאיהי שכינתא."